

Position paper FNV t.b.v. rondetafelgesprek Uitvoeringsproblematiek UWV op 24 juni 2026

Inleiding

Twee jaar geleden werd duidelijk dat het UWV al langere tijd grote problemen heeft met de uitvoering van de WIA. Tot 80.000 uitkeringen moeten opnieuw worden beoordeeld vanwege fouten in de vaststelling van het dagloon. Daarnaast zijn er grote achterstanden in de claimbeoordelingen en herbeoordelingen, waardoor mensen tussen de 26 weken en een jaar in grote onzekerheid verkeren. Door prioritering worden herbeoordelingen momenteel zelfs helemaal niet meer uitgevoerd. De wachttijd bij bezwaar en beroep ligt tussen de één en twee jaar.

Terwijl de uitvoering op alle fronten faalt, kiest het huidige kabinet ervoor een ingrijpende bezuiniging op de sociale zekerheid door te voeren. Deze treft juist mensen die door hun uitkeringssituatie vaak al in een kwetsbare positie verkeren. De FNV pleit dan ook voor het niet doorvoeren van de desastreuze bezuinigingen op de WIA.

Oorzaak: uitvoeringsproblemen, geen stelselprobleem

De problemen bij UWV zijn het gevolg van:

- Onvoldoende en te late bestuurlijke interventie
- Tekortschietende automatisering
- Capaciteitsproblemen (met name verzekeringsartsen)

FNV benadrukt dat deze problemen niet voortkomen uit het WIA-stelsel zelf. Het is dan ook onjuist om de huidige crisis te gebruiken als argument voor ingrijpende stelselwijzigingen. Sterker nog: zulke wijzigingen zullen de chaos vergroten, zeker als zij gepaard gaan met bezuinigingen.

Wel is het noodzakelijk om hardheden in het stelsel aan te pakken om de uitvoering eenvoudiger en rechtvaardiger te maken.

Verbeterplan

Het verbeterplan is nog steeds niet vastgesteld. FNV betreurt dat dit, na een jaar, nog altijd niet in werking is getreden. Zorgvuldigheid is belangrijk, maar mag er niet toe leiden dat mensen inmiddels al twee jaar in onzekerheid verkeren over de juistheid van hun uitkering en de mogelijke gevolgen daarvan. De FNV roept dan ook op haast te maken met dit verbeterplan.

Wat is er volgens FNV nodig?

1. Onafhankelijk toezicht

De Algemene Rekenkamer constateert dat het toezicht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) op het UWV tekortschiet. Er is sprake van disfunctionele patronen in de sturingsrelatie, onvoldoende aandacht voor de kwaliteit van de bedrijfsvoering en een gebrek aan diepgang in het toezicht.

Daarnaast kan het UWV zelf bepalen of en wanneer fouten worden gemeld, wat ongewenst is. FNV pleit daarom voor een onafhankelijke toezichthouder die zorgt voor een betere balans en duidelijke verantwoording tussen SZW en UWV.

2. Pak de hardheden in de WIA aan

Het WIA-stelsel vraagt om gerichte reparaties, met name om hardheden weg te nemen en de uitvoering te verlichten:

- **Verlaag de WIA-drempel naar 15%**
Hiermee wordt het stelsel in lijn gebracht met het ILO-verdrag 121 en het VN-Verdrag Handicap. Het voorstel van OCTAS om de drempel naar 25% te verlagen is een stap in de goede richting.
- **Schaf de vervolgitkering af**
Maak de uitkering tot een zelfstandig recht dat voorziet in een leefbaar inkomen, conform ILO-verdrag 121. De huidige vervolgitkering is afhankelijk van het arbeidsongeschiktheidspercentage en komt uit op een percentage van het minimumloon, en ligt daarmee structureel onder het sociaal minimum.
- **Beperk onnodige herbeoordelingen**
Pak op korte termijn de door werkgevers en verzekeraars geïnitieerde herbeoordelingen aan. Het gaat om ruim 20.000 beoordelingen per jaar die zelden leiden tot aanpassingen. Het verminderen van deze ineffectieve beoordelingen levert direct capaciteit op.
- **Stop met eerstejaars Ziekewet-beoordelingen**
Zet in plaats daarvan in op goede begeleiding van zieke vangnetters.
- **Beperk flexibilisering van de arbeidsmarkt**
Flexwerkers hebben een aanzienlijk grotere kans om de WIA in te stromen. Het terugdringen van doorgesloten flexibilisering en het verbeteren van re-integratiekansen kan de instroom beperken.

3. Voldoende financiële ruimte

De motie-Dijk (aangenomen op 4 juni jl.) stelt dat middelen uit het Arbeidsongeschiktheidsfonds uitsluitend mogen worden gebruikt voor verbetering van arbeidsongeschiktheidsregelingen. Deze middelen mogen niet direct of indirect voor andere politieke doelen worden ingezet. De beschikbare middelen zijn aanzienlijk: het vermogen in het Aof stijgt naar verwachting dit jaar naar 44 miljard euro. Dit biedt ruimte om direct te investeren in verbetering van het stelsel.

4. Gevolgen van wachttijden

De wachttijden voor een WIA-keuring zijn momenteel zeer lang. Hoewel een voorschot wordt verstrekt, blijven mensen vaak in een onzekere tussenfase hangen. Dit zorgt voor praktische en juridische problemen, zoals:

- Hoe wordt een lopend dienstverband beëindigd?
- Onder welke voorwaarden kan iemand ander werk accepteren?
- Hoe zal de UWV-arts de situatie beoordelen?
- Wat gebeurt er als de medische situatie verslechtert?
- Wat als uitkeringsrechten al zijn verlopen vóór de keuring?

FNV pleit ervoor te onderzoeken of uitkeringen (WIA of WW) pas in kunnen gaan na de feitelijke keuring, in plaats van met terugwerkende kracht tot het einde van de wachttijd.

Tot slot

FNV pleit ervoor het stelsel weer in evenwicht te brengen en de uitvoering op orde te krijgen. Dit is niet alleen van belang voor het UWV en huidige uitkeringsgerechtigden, maar ook voor alle werkenden die erop vertrouwen dat het stelsel hen beschermt wanneer dat nodig is. Dat vertrouwen blijkt in de praktijk vaak onterecht: veel mensen komen, net als huidige arbeidsongeschikten, van een koude kermis thuis.